

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 6. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Obljube poljedelskega ministra.

Naš poljedelski minister, grof Ledebur, je že večkrat pokazal, da mu bije gorko srce za toli stiskani kmečki stan. Ako bi bil on ob enem ministerski predsednik, kakor je to Meline na Francoskem, bi gotovo prav mnogo dosegel. Minulo soboto je gospod poljedelski minister imel v državnem zboru zopet znamenit govor, iz katerega naslednje posnamemo:

V kmetijskih stvareh se morajo strinjati nameni poljedelskega ministerstva z nameni posameznih dežel. Tu je treba v prvi vrsti skupnega pa stanovitnega dela. Za direktno povspeshevanje kmetijstva se je letos odločila večja svota, kakor poprej, posebno za živinorejo. V ta namen ni dovolj, da se delijo premije, ampak skrbeti je treba za čista plemena, za ustanovitev živinorejskih zadrug, tudi se kmetom priporočajo mlekarske zadruge. Ministerstvo je tudi pripravljeno skrbno podpirati konjerejo.

Na to je minister naštel one pripomočke, s katerimi želi ministerstvo povzdigniti pripravljanje krme, domače hmeljarstvo in vinogradarstvo. Država bode tudi pomagala, da se v večji meri seje ameriška repa. Tudi je minister povedal, koliko podpore so dobile vinarske zadruge na Tirolskem in v Istri ter da je opomnil deželna predsedništva, naj ondi, kjer se vino prodaja, dajo vino poskusiti, ali ni morda skaženo ali narejeno, tudi takrat, ako nihče tega ne sumniči.

Država hoče podpirati tudi pridelovanje lanu. Kar se pa tiče kmetijskega poduka, izjavil je minister, da se bodo podpirale nižje kmetijske šole. Ljudstvo naj se teh šol oklene, učitelji teh šol pa se naj izven šole seznanjajo s krajevnimi razmerami in potrebami.

Z nižjimi živinozdravniškimi šolami, o katerih je govoril poslanec Plass, treba nekako previdno postopati, ker je mnogo nasprotja. Ta nasprotja izhajajo posebno iz živinozdravniških krogov, toda poljedelsko ministerstvo stoji v tej reči na strani kmetovalcev. Da bi kmetje svoje pridelke prodajali vojaštvu, to zdaj ni mogoče, pač pa se to zgodi, ko se ustanovijo kmetijske zadruge. Žal, da se predlog o teh zadrugah v tem zasedanju ne more rešiti, pač pa pride ta predlog v novem državnem zboru takoj na dnevni red.

Kar je rekel g. minister o žitnih borzih, to nam ne more dopasti. Čudno, da ne more priti do spoznanja, da pridelkom naj določeno ceno dá pridelovalec, ne pa spekulant. Pač pa nam dopade sklep: Vlada hoče tudi kmetovalcem biti pravična, ki nič druga ne terjajo, kakor pravico. Kaj pa je pravica v gospodarskih rečeh? Pesnik Schiller pravi v »Demetriju«: »Pravica je umetna stavba svetovnega oboka, kjer ena reč vse in vse eno reč drži in z eno rečjo vse stoji in pade«.

In ta ena reč v gospodarskem in državnem oziru je kmetijstvo.

Nova volilna pravica.

(Konec).

Volilci pete kurije volijo prej ko volilci prvih štirih kurij. Ker imajo 72 poslancev voliti, je odkazanih tudi 72 volilnih okrajev. Na Štajarskem so štirje: Gradec, Bruck, Feldbach in Celje. Volitev je tu pri nas indirektna, posredna, to se pravi, da oni, ki imajo pravico voliti, ne volijo kar naravnost poslanca samega, ampak le določeno število volilnih mož, ki se potem zberejo na obkazanem kraju ter volijo pravega poslanca. Da se ljudje lažje udeležijo volitve, se bo vršila v vsaki občini, ki ima vsaj 500 prebivalcev. Na 500 duš namreč se voli eden volilni mož. Ako občina nima toliko ljudi, se združi s sosedno občino pri volitvi, a v tem slučaju določi okrajni glavar kraj, kjer se ima voliti.

Ako ima občina več ko 500, a manje ko 1000 duš, sme voliti dva volilna moža, ako znaša razloček vsaj 250; kar je namreč nad 250, se šteje, kakor bi jih bilo 500, a kar jih je pod 250, se ne štejejo. Občina torej, ki ima 1897 duš, sme voliti 4 volilne može ker ima trikrat po 500 in še povrh 397 duš, torej nad 250 več; nasproti pa občina s 1697 prebivalci le samo 3, ker ima trikrat po 500 in povrh le 197 duš, ki se ne morejo upoštevati. Ako poveš ali zapišeš pri volitvi volilnih mož preveč ali premalo imen, tvoja volitev zavoli tega se ni neveljavna; če jih našteješ pet namesto štirih, veljajo prva štiri imena, peto pa ne več; ako pa jih imenuješ samo tri namesto štirih, tudi ta tri imena veljajo in se štejejo. Izvoljen je, kdor ima absolutno večino, to se pravi, kdor dobi več, kakor polovico glasov navzočih volilcev. Volitev se začne na določenem kraju in ob določeni uri, če tudi ni vseh volilcev skupaj. Absolutna večina velja za volitev volilnih mož in poslancev. Volitev volilnih mož je pri nas ustmena. Volilni mož postati ima pravico oni, ki 1. sme voliti v peti kuriji, ki je 2. star 30 (ne samo 24) let, in ki ima 3. vsaj že tri leta državljansko pravico. Ti volilni može volijo pismeno poslanca na odkazanih volilnih krajih. Tu pri nas so ti volilni kraji sledeči: Celje za okrajna sodišča Celje, Vransko, Gornjigrad, Laško in Sočanj. — Konjice, Slov. Gradec; — Brežice za okrajna sodišča Brežice, Sevnica in Kozje. — Rogatec za okr. sodišča v Rogatcu in Šmarjah. — Ptuj za okr. sodišča Ptuj, Ormož in Sv. Lenart. — Maribor za okr. sodišča Maribor ob levi in Maribor ob desni strani Drave in Slov. Bistrica. — Marenberk, Lonč za Lonč, Ivnic (Eibiswald) in Ščavnico (Stainz). — Radgona za Radgono in Cmurek. — Lipnica za lipniško in

arvežko (Arnfels) okrajno sodišče. Volilni može volijo poslanca pismeno, to je, da zapišejo izvoljeno ime na listek.

Ne zamudi letos volitve, porabi svojo pravico, voli po svoji vesti, neustrašeno, rabi svojo voljo in svojo pamet, ne udaj se zapeljivcem, ki se ti pred volitvijo sladkajo, a po volitvi — ?! Ne zamudi tedaj priložnosti, da koristiš splošnemu, ugodnemu uspehu. Oglasi se v pravem času pri svojem županu ter ga opozori, da imaš volilno pravico, da te ne izpusti izmed volilnih imen v zapisniku.

Po razglasitvi ali oklicanju volitev mora v občinski pisarni biti volilni zapisnik vsakomur na razpolago teden dni, ne samo onim, ki imajo pravico voliti, temveč tudi onim, ki te pravice nimajo. To pa zato, da vsakdo lahko vidi, je-li njegovo ime zapisano ali ne, ali se ni morebiti kaka druga pomota pri zapisovanju vrnila. Na ta način se župan v težavnem poslu pri sestavljanju zapisnikov nikakor ne ovira, marveč podpira.

Ako je treba dokazati, da imaš volilno pravico po novi postavi, vzami dotične listine (domovnico, poselsko ali službeno knjižico, krstni list) s seboj, da jih pokažeš v občinski pisarni. Ne odreči se z lepa ali celo brez uzrokov svoji volilni pravici, ki je za te nekaka dolžnost. Ne reci, e, saj bodo brez mene opravili! Kaj pa, ko bi vsak tako rekel? Kdo bi potem volil, kdo bi bil izvoljen? Tudi o tej reči se uči od nasprotnikov. Oni delujejo za svojo nam sovražno stvar, na vse kriplje, povsod in vedno, na dovoljene in nedovoljene načine.

Vi pa, ki imate posle, delavce, uradnike itd. pri sebi v službi, nikar jim ne kratite volilne pravice! Naznanite njih imena in potrebne podatke pri občinskem predstojništvu. Dajte njim priložnost, da storijo svojo dolžnost po svoji, ne po vaši vesti, želji ali volji. Vsak izmed njih je človek kakor vi, ima človeške (ne živalske) dolžnosti po svojem od Boga mu odkazanem stanu in si želi za to tudi človeških pravic.

Cerkvene zadeve.

Nova okna čadramske nove cerkve.

Zima je za kmetovalca čas počitka, ne pa za stavitelja novega poslopja, ker on tudi v zimskih dnevih misli in tuhta, kako bi si potrebnega gradiva in eno in drugo lepše in bolj trpežnega priskrbel. Tako je tudi s stavbo naše nove cerkve. V tem letu jo upamo srečno pokriti. V ta namen se je že meseca decembra stavbeni les sekal in se še seka pri raznih domačih in sosednjih dobrotnikih. Do 150 dreves že v ta namen leži. Zdaj je pa tudi že vprašanje samo po sebi nastalo, kje in kako bomo dali nova okna, in iz kakega gradiva pa tudi okvire napraviti?

Svetoval se nam je štiri leta ali še stareji mesec ali še boljše bi bilo železo, pa oboja tvarina bi stala na stotine; kajti omeniti se mora, da naša nova cerkev bo v renesans-slogu v podobi križa zidana in ima v ladji na vsaki strani dve okni, v kapelah tudi po dve in od strani ladje v kapelah še po jedno, pri velikem oltarju v prezbiteriju pa je na levi strani dvojno okno vstric oratorija, za vsem torej 12 oken, kojih vsako je 7-30 metrov visoko in osem onih v ladji in kapelah je vsako 1-70 metrov široko, ostala štiri pa so 1-30 metrov široka. Iz tega zvedenci že lahko spoznajo, da je inženir več ko dovolj skrbel za zadostno svetlobo naše cerkve, in sicer tako, da je sam rekel, da se boji, da bo pri solčnih dnevih presijajno svetla.

Pri naših skromnih razmerah, kakor na kmetih sploh, ni upati, da bi se zidovje kedaj moglo prav lepo

slikati dati, kakor se je to v preteklih stoletjih in se še dandanes navadno v mestih zgodi z mozaikom, z zlatom in dragocenimi barvami. Zato smo začeli misliti, kako bi se lepota naše nove cerkve z okusnimi okni povišala in pisalo se je povsod znani tvrdki za malana okna Neuhauser in dr. Jele v Inomostu, kakšne okvire bi si naj priskrbeli, ako se nam morebiti kedaj posreči kakega daritelja za eno ali drugo okno pridobiti?

Odgovor se je glasil, da ako si kar hitro tam umetna okna naročimo, nam niti jednega okvira treba ni, ker se to delo kar v zid pritrdi in ima večni obstanek. To naznanilo se je faranom in nekaterim drugim razodelo s prošnjo, da bi pomagali k temu kinču. In res, kar hitro je obljubila blaga udova Frančiška Magerl v Oplotnici za jedno okno 500 gld., gospa udova Jozefa Prus v Konjicah tudi pogojno za eno, ravno tako smo tudi upali od gg. sinov dedičev leta 1888. umrlega premožnega Franceta Kunej za eno okno dobiti potrebnega zneska njemu v blagor in spomin, kakor je še pri nas lepa navada, da premožni dediči kaj za cerkev darujejo, ako rajni sam tega morebiti ni storil ali storiti ni več mogel, ker ga je smrt prehitela.

Ta želja in potreba naše nove cerkve se je dne 4. januarja našemu mil. knezo-škofu Mihaelu ustmeno razodela in oni, ki so nam v svoji visokodušnosti in gorečnosti za lepoto cerkve in hiše božje že nad 500 gld. darovali, so kar hitro obljubili, da nam hočejo 2000 gld. za dve novi okni darovati. Ta nepričakovani veliki dar nam pogum daje, da še drugih dobrotnikov dobimo in ker je bil gosp. poslovodja Marko Dilic tvrdke Neuhauserjeve dne 16. januarja tukaj, potujoč v opravilih na Ogersko, smo morebiti predrzno na božjo milost in dobrotnikov dobrotljivost gresili in naročili vseh 12 velikih oken. Knezo-škofovo okno bo imelo podobo sv. Mihaela v prvem oddelku, v drugem podobo sv. Jurija in bo stalo 2000 gld., štiri okna v kapelah bodo imela vsako tudi po eno podobo in sicer Matere božje, kraljice sv. rožnega venca, ker je pri nas ta bratovščina zelo razširjena, potem sv. Jozefa, sv. Leopolda in sv. Ane.

Vsako teh oken bo stalo 800 gld., šest ostalih oken bo pa z belim steklom z okusnimi okraski, napravljenih brez podob, deloma zavoljo nižje cene, deloma zavoljo večje svetlobe vsa za 1900 gld. Vse delo bo torej stalo gotovih 7200 gld., a obljubljenih imamo še le 3000 gld. Ker je naša nova cerkev za vsem 40 metrov dolga, v kapelah 25 metrov in v ladji 15 metrov široka in bo 18 metrov visoka ter ima toliko tako velikih oken, je gotovo, da naše naročilo ne bo svetlobi na kvar, kakor se to v mnogih cerkvah vidi; mislimo, da bodo vsi dobro misleči nas v tem podpirali, saj se spodobi, da se hiša božja od navadnih hiš razločuje, ker je predpoda nebeškega Jeruzalema!

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Skomarje 9 fl. 70 kr., Bizelj 30 fl., Sv. Hema 10 fl. 66 kr. Sv. Lovrenc v Puščavi 6 fl. 60 kr., Studenice 11 fl. 72 kr., Ruše 10 fl., č. g. Planinšek Jakob 1 fl., Kamnica 1 gld. 10 kr., Sv. Marjeta na Pesnici 5 fl., Koprivnica 11 fl. 10 kr., Kapela pri Radgoni 20 fl. 33 kr., Sv. Rupert nad Laškimi 5 fl. 83 kr.

Gospodarske stvari.

Važno za zemljiške posestnike.

Dne 15. januarja t. l. so se objavile v uradnem deželnem časniku (»Grazer Zeitung«) spremembe o obstoječih tarifnih nastavkih, katere je sklenila deželna komisija.